

GABRIEL SCOTT (1874-1958)

Gabriel Scott er Sørlandets dikter fremfor noen, selv om han ble født i Skottland, der han fikk navnet Gabriel Scott Jensen. Det siste navnet kvittet han seg med straks han startet sin litterære karriere. Bøker som "Fant", "Josefa", "Pider Ro's historier" og mange andre er fylt av landsdelens karakteristika. Og mest av alle "Kilden", mesterverket om fiskeren Markus, en av de fineste og mest inderlige skildringer i norsk litteratur når det gjelder menneskets forhold til naturen. Den blir stadig trykt opp igjen, i likhet med "Det gyldne evangelium", eventyrromanen om Vårherres og St. Peters vandring på jorden. Ellers er det ikke så mange av de andre bøkene som er kommet i nye opplag etter utgivelsesåret. Men barnebokforfatteren Gabriel Scott lever i beste velgående i nye utgaver. Førsteutgavene er imidlertid svært sjeldne i god stand – i likhet med de fleste barnebøker som har vært populære – og bør koste om de finnes, kanskje så mye som 1000-1500 kroner.

Gabriel Scott debuterte som 20-åring og skrev bøker gjennom nærmere 60 år. Det er derfor en uvanlig stor produksjon vi står overfor, med mange morsomme bibliofile detaljer. Variantene er mange i omslag og bind, og flere av de eldre bøkene er svært uvanlige, f.eks. Lillehavns mysterier, som nok kan være verd kr. 10 000 for et virkelig godt sett. Det meste av det Scott skrev etter ca. 1915 er imidlertid relativt alminnelig. Men innbindingen fra 1922 av, mørk blå sjirting, har en lei tendens til å falme kraftig, slik at en samling der alle ryggene har beholdt den opprinnelige fargen, bare finnes hvis vareomslagene ikke er tatt av.

I "Hilsen til Per Dancke" (Småskrifter for bokvenner nr. 66) finner vi på side 18-22 en artikkel av Arnt Bryde Sundseth: "Lidt om sjældne Gabriel Scott-utgaver". Det er kommet flere bøker om Gabriel Scott og hans forfatterskap. Den nyeste er Truls Erik Dahl: "Gabriel Scott. Et levnetsløp", 1998. Denne inneholder en bibliografi og en fyldig henvisningsliste.

Vi har etter beste evne forsøkt å registrere bind-varianter både med hensyn til farge/ dekor og hvorvidt foromslag/ begge omslag er medbundet når det gjelder den senere delen av Scotts produksjon. Men det er sikkert endel vi ikke har fått med oss på dette området.

GABRIEL SCOTT'S FØRSTEUTGAVER:

- 1894: Digte. Haffner & Hille.
Innbinding: Omslag, tegnet av K.R. (Karl Reynolds)*
- 1895: Dag. Sange og stemninger. København. Jul Gjellerups Forlag.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1896: Vester i skjærene. Sagn og billeder fra kysten. Alb. Cammermeyers Forlag.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1896: Aftenrøde. Arkitekt Helmers optegnelser. Alb. Cammermeyer.
Innbinding: Omslag, tegnet av Halfdan Egedius. Det er to varianter av omslaget:
A. Med forlagsangivelse på foromslaget, ikke forfatternavn, og på bakomslaget: "Af Gabriel Scott er før udkommet..."
B. På foromslaget forfatternavn og "Alb. Cammermeyers Forlag. Kristiania.", på bakomslaget en oversikt over Ugens billigste Bog. Dessuten ryggttittel.
- 1897: Den hvide hest. Aktieselskabet Biglers Forlag.
Innbinding: Omslag, tegnet av Th. Holmboe. Helsingjirtingbind med samme dekor (i fargene brunt eller hvitt). *
- 1898: Fugl Fønix. John Fredriksons Forlag.
Innbinding: Omslag, tegnet av Gerhard Munthe. Helsingjirtingbind med samme dekor (i flere farger).
Det er to varianter:
A. Med dedikasjonsbladet "Til Loui".
B. Uten dedikasjonsblad.
Dedikasjonsbladet skal aldri forekomme i heftede eksemplarer, da forfatteren greide å få fjernet dem.
Bryde Sundseth påpeker at boken er ytterst sjelden med begge omslag.

- 1898: [-]: Finn Fogg: Lillehavns mysterier. Glade historier fra en liden by. Med illustrationer af Othar Holmboe. John Fredriksons Forlag.
Innbinding: Omslag, tegnet av Holmboe.* Det er to varianter av tittelbladet:
A. Med trykkfeilen "Lillehavns" mysterier (antagelig førstetrykket).
B. Med "Lillehavns" mysterier.
- 1900: Hellig tre konger. John Fredriksons Forlag.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1900: [-]: Finn Fogg: Lillehavns mysterier. Glade historier fra en liden by. Ny samling. Med illustrationer af Henrik Lund. John Fredriksons Forlag.
Innbinding: Omslag, tegnet av Lund.*
- 1901: Jagtjournalen. En bog om havet, kysten og skogene. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av S(verrer) K(nudsen). Helsingjirtebind. Foromslaget er alltid medbundet.
Det er to varianter av omslaget:
A. **MED tittel på rygg. Denne varianten har annonser på bakre omslag.**
B. **UTEN tittel på rygg. Denne varianten har ikke annonser på bakre omslag.**
- 1902: Trip Trap Træsko. Fortællinger om tre smaa venner paa landet. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av S(verrer) K(nudsen).* Kartonasjebind med samme dekor.
- 1903: Far sjøl i stua. Fortællinger. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av S(verrer) K(nudsen). Kartonasjebind med samme dekor.
- 1903: Siv. Nye digte. Aschehoug.
Innbinding: Omslag med gull toppsnitt, tegnet av Th. Holmboe(?). Trykt i 350 nummererte eksemplarer.
- 1904: Tante Pose. En julefortælling fra gamle dage. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av H(arald) B(run). Helsingjirtebind tegnet av samme. Foromslag er alltid(?) medbundet.
- 1905: Det flyvende bord. Eventyr i syv afdelinger. Med tegninger af Arnold Thornam. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Thornam. Kartonasjebind med samme dekor.
- 1905: Himmeluret. Komædie i tre akter. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Arnold Thornam.
- 1905: [-]: Finn Fogg: Pider Ro's historier om hans forunderlige selvoplevelser tillands og tilvands. Med tegninger af Fr. Bødtker. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Fr. Bødtker. Helsingjirtebind med samme dekor.* Det er to varianter av omslaget:
A. Samme illustrasjon som på forlagsbindet. Tegningen signert av Fr. Bødtker. På ryggstripen: Finn Foog (med to o'er).
B. Med samme illustrasjon i mindre format og med Aschehougs forleggermerke nederst på det blågrønne omslaget.
- 1906: Camilla Dyring. Roman. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Helsingjirtebind, tegnet av Brynjulf Larsson. Det er to varianter av omslaget:
A. Tegnet av Brynjulf Larsson.
B. Senere typografisk salgsomslag.

- 1907: De tre lindetrær. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Arne Kavli. Hellsjirtingbind med samme dekor.
- 1908: Hollænder-Jonas eller gutten sin egen, som der ikke fandtes make til i sju sogn. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Sverrer Knudsen. Kartonasjebind med samme dekor.*
- 1908: Sjøpapegøier. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Brynjulf Larsson. Hellsjirtingbind med samme dekor.
- 1909: Broder Lystig. En spillemands historie. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Brynjulf Larsson. Hellsjirtingbind med samme dekor.
- 1910: Babels taarn. Komedie i tre akter. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1910: Boken om de fire dukker som vandret ut i verden for at tjene sit brød selv. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Arnold Thornam. Kartonasjebind med samme dekor.
- 1910: Gutten i røiken eller en ny bok om Hollænder-Jonas. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av K.U. (Karl Uchermann?). Kartonasjebind med samme dekor.
- 1911: Det spøker. Historier fra det gamle prestegaardskjøkken. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Det er to varianter av omslaget:
A. Tegnet omslag av H(arald) B(run).
B. Typografisk omslag.
Det er også to varianter av forlagsbindet:
A. Hellsjirtingbind med samme dekor som A ovenfor.
B. Hellsjirtingbind uten dekor (salgsbind?).
- 1911: Dukkedrømmen. Heksespil i fem eventyr. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1912: Sverdlijer. Vers. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Brynjulf Larsson.
- 1912: Sølvfaks som reiste ut i den vide verden. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet, usignert. Kartonasjebind med samme dekor.
- 1913: Kari Kveldsmat. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Oda Krohg. Kartonasjebind med samme dekor.
- 1915: Jernbyrden. Historien om Jan Vibe. Fortalt av Martin Eidjord, Kirketjener i Høvaag Sogn. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk. Skinnryggbind.
- 1915: Paaske-eggene. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Otto Valstad. Kartonasjebind med samme dekor.
- 1917: Enok Rubens Levnetløp. En Saga om Fædrelandssind. Fortalt av Martin Eidjord, Kirketjener i Høvaag Sogn. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk med angivelse av "1.tusen". Sjirtingryggbind.
- 1918: Kilden eller Brevet om fiskeren Markus. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sjirtingryggbind.

- 1919: Digte. Et utvalg. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1919: Vindholmens beskrivelse. Antegnet for trykken og omhandlende alle slags merkelige begivenheter ifra Peder den stores tid og til vor. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk. Forlagsbind i tre varianter:
A. Helsjirtingbind. **Det er tre varianter av helsjirtingbindet:**
1. "GABRIEL SCOTT" med store bokstaver på rygg.
Mindre typer i ryggittitel. Rektangulær blindtrykt ramme på fordekkel. Ubehandlet snitt.
Dette bindet er sett med både blank og matt/ru sjirting.
2. "GABRIEL SCOTT" med store bokstaver på rygg.
Større typer i ryggittitel. Vertikal blindtrykt linje 3 cm fra ytre fals og diagonale blindtrykte linjer ved hjørner på dekker. Marmorert snitt.
3. "Gabriel Scott" med små bokstaver på rygg.
B. Sjirtingryggbind.
- 1921: Det gyldne evangelium. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
- 1922: Emanuel. Et menneskefrø. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
- 1923: Blaaskjæl. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
- 1925: Stien eller Kristofer med kvisten. Gyldendal
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
- 1926: Sven Morgendug. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
- 1927: Hyrden. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
- 1928: Fant. Et blad av de reisendes bok. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind. Forlagsbind i to varianter:
A. Det vanlige mørkeblå. **Forekommer også med fremre originale omslag medbundet.**
B. Lyseblått bind med vignett på rygg og fordekkel.
- 1930: Josefa. Fortællingen om en mor. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind. **Forekommer også med begge originale omslag medbundet.**
- 1931: Barkefletteren. En krønike fra en utgrænd. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind. Forlagsbind i to varianter:
A. Det vanlige mørkeblå. **Forekommer også med begge originale omslag medbundet.**
B. Lyseblått eller grønt bind med vignett på rygg og fordekkel.
Det er to tekstvarianter:
A. Den vanlige førsteutgaven.
B. Det ble utgitt 10 nummererte, heftede eksemplarer med tekst-endringer i ark 21, som ble trykt etter anmodning fra Scott.

- 1933: Alkejægeren. Et menneskesind. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingringbind. Forekommer også med begge originale omslag medbundet.
- 1934: Storebror. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingringbind.
Forekommer også med fremre eller begge originale omslag medbundet.
- 1935: Skipper Terkelsens levnedsløp. Fortalt av ham selv. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingringbind.
Forekommer også med fremre eller begge originale omslag medbundet.
- 1936: Helgenen. Roman. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingringbind.
Forekommer også med fremre eller begge originale omslag medbundet.
- 1937: Ferdinand. En liten roman. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingringbind.
Forekommer også med fremre eller begge originale omslag medbundet.
- 1938: De vergeløse. Et barns historie. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsingringbind.
Forekommer også med fremre eller begge originale omslag medbundet.
- 1940: En drøm om en drøm. Våren. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sjingringryggbind. Helsingringbind.
Forekommer også med fremre eller begge originale omslag medbundet.
- 1941: En drøm om en drøm. Sommeren. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sjingringryggbind. Også sett katalogført med foromslag medbundet og med begge omslag medbundet.
- 1941: Finn Fogg: Pider Ro's historier om hans forunderlige opplevelser tillands og tilvanns. Ny, forøket utg. ved Gabriel Scott. Jacob Dybwads Forlag.
Innbinding: Omslag, tegnet av Paul Lorck Eidem. Strieryggbind.
- 1945: Årringer. Vers 1894-1945. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1947: En drøm om en drøm. Høsten. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sjingringryggbind. Også sett katalogført med begge omslag medbundet.
- 1949: Pukkelen. Komedie i tre akter. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk.
- 1952: Fergemannen. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sjingringryggbind.

Illustrerte utgaver:

Følgende illustrerte utgaver er ikke førsteutgaver, men hører hjemme i en Scott-samling:

- 1924: Kilden eller Brevet om fiskeren Markus. Tegninger av Albert Jærn. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Jærn. Helsingjirtebind tegnet av Jærn.
- 1926: Det gyldne evangelium. Med tegninger av Arnold Thornam. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, tegnet av Thornam. Helsingjirtebind.
- 1949: Boken om de fire dukkene som vandret ut i verden for å tjene sitt brød selv. Ny utg. med illustr. av Chr. Kittilsen.
Åsmund S. Lærdal, Stavanger.
Innbinding: Kartonasjebind tegnet av Kittilsen.
- 1950: Pider Ro's historier om hans forunderlige opplevelser tillands og tilvanns. Med tegninger av Chr. Kittilsen. Tredje økte og rev. utg. Gyldendal.
Innbinding: Omslag, tegnet av Kittilsen. Sjingryggbind. **Forekommer også med begge omslag medbundet.**
(Kittilsen var inkonsekvent med navnet sitt og skrev det med e eller i, her er det med i).
- 1954: Det flyvende bord (omarbeidet fra barne- til voksenbok). Gyldendal.
Innbinding: Omslag, typografisk. Sjingryggbind.

Oversettelse/bearbeidelse:

- 1903: Gabriel Scott oversatte og bearbeidet i 1903 Ernst Kreidolfs "Blomster-Eventyr". (Forord av Bjørnstjerne Bjørnson). Det norske Aktieforlag. Tverrfolio.
Innbinding: Kartonasjebind, tegnet av Ernst Kreidolf.
- [1905]: Blomster-Eventyr. Børnesange. Tekst efter det tyske af Gabriel Scott. Musik av Caroline Schytte Jensen.
Innbinding: Omslag, illustrert.

Norsk Bokfortegnelse angir følgende vedrørende senere småtrykk basert på "Blomster-Eventyr":

- [1936]: Lesning for de yngste. Fabritius. Utgitt av Helene C. Grenness.
Samling 2. Hefte 2: Gabriel Scott. Fuglemannen og fuglekonen, en liten fuglevise til alle småbarn i Norge. 4 bl.
Hefte 4: Gabriel Scott. Fru Ert og fru Bønne. 4 bl.
- 1939: Samling 3. Hefte 2: Gabriel Scott. Solsikke og Georgine. 2 bl.

Utgiver:

- 1910: S. Holst Jensen: Bregner. Efterladte Digte. Udvalg ved Gabriel Scott. Gyldendal. (S. Holst Jensen var G. Scotts far).
Innbinding: Omslag, typografisk med vignett.

Andre småtrykk:

- 1934: En liten fugleviser. Til alle småbarn men især til lille Dag. Bilagsblad til Små fugleviser med musikk av Johs. Schartum, illustr. av A. Thornam. (Cappelen-auksjonen høsten 1988: kr. 1000,- + 12,5%)
- 1943: Fiskerivisen eller livet ombord i skjøiten "Emma". Arendal. 4 bl. Trykt i 50 eks. og signert av Scott. (Cappelen-auksjonen høsten 1988: kr. 2000,- + 12,5%).
- (1943): Til skipsreder S.H. Smith Sørensen og Frue. Arendal. 4 bl. Trykt i 25 eks. og signert av Scott. (Cappelen-auksjonen høsten 1988: kr. 3500,-+ 12,5%).
- 1944: Garborg som han virkelig var. Omkring Theodor Dahls bok: "Til deg, du hei...."
Kombinert omslag og tittelblad. 4 sider. Stabenfeldt a.s. Forlag.